

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان اصفهان
دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی
مرکز تحقیقات علوم انسانی سلامت

گزارش نهایی طرح تحقیقاتی
شماره طرح: ۲۸۶۱۲۹

عنوان طرح

بررسی رابطه بین انتظارگرایی و میزان پایبندی به رفتارهای خود مراقبتی در بیماران

دیابتی نوع دوم

مجری طرح

کوروش نامداری ، نظام الدین قاسمی

همکار طرح

مرضیه السادات قریشیان

مشاور تخصصی

مسعود امینی

تاریخ تصویب طرح: ۱۳۸۶/۰۸/۱۷

تاریخ پایان طرح: ۱۳۸۶/۱۲/۲۳

بررسی رابطه بین انتظار گرایی و میزان پایبندی به رفتارهای خودمراقبتی در بیماران دیابتی نوع دوم

چکیده

مقدمه: نگرش بیماران مزمن از عوامل مهم میزان پایبندی آنان به رژیم‌های درمانی می‌باشد. پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه بین انتظار گرایی و رفتارهای خودمراقبتی در بین بیماران دیابتی نوع دوم انجام شده است.

مواد و روش کار: این پژوهش توصیفی - تحلیلی است و با نمونه‌گیری در دسترس، انتظار گرایی و رفتارهای خودمراقبتی، در بین ۲۱۴ بیمار دیابتی نوع دوم (۳۰-۵۵) ساله مراجعه کننده به مرکز تحقیقات غدد و متابولیسم اصفهان به کمک پرسشنامه افق زمانی و پرسشنامه رفتارهای خود مراقبتی بررسی شد. داده‌های گردآوری شده به کمک ضریب همبستگی، رگرسیون چند متغیری تحلیل گردیدند.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد ارزشمندی بالاتر ادراک شده از آینده و طرح ریزی برای آینده نزد این بیماران، پیش بینی کننده قوی تری برای میزان پایبندی به رفتارهای خود مراقبتی می‌باشد ($r=0/67$) و ($r=0/60$ و $Sig=0$) و همبستگی منفی و معناداری بین ارزش ادراک شده از حال و میزان پایبندی به رفتارهای خود مراقبتی وجود دارد ($r=-0/43$ و $Sig=0$). یافته‌های جانبی مشخص کرد که تنها بین سن و رفتارهای خودمراقبتی رابطه وجود دارد و هیچ نوع همبستگی معنی داری بین جنس، میزان تحصیلات، مدت زمان ابتلا به بیماری و میزان پایبندی به رفتارهای خود مراقبتی وجود ندارد.

نتیجه گیری: ارزشمندی ادراک شده از آینده و حال، می‌تواند بر میزان پایبندی بیماران دیابتی نوع دوم به رفتارهای خود مراقبتی تاثیر بگذارد.

کلید واژه‌ها: انتظار گرایی، رفتارهای خودمراقبتی، دیابت نوع دوم.

Key words: expectationism, self-care behavior, Type II diabetes

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: کلیات پژوهش.....	۱
مقدمه	۲
بیان مسئله و بررسی متون	۴
ضرورت اجرای تحقیق	۹
تعریف واژه ها	۱۲
فصل دوم: اهداف سوالات و فرضیات	۱۴
مقدمه	۱۵
هدف کلی	۱۵
اهداف جزئی	۱۵
اهداف فرعی	۱۵
هدف کاربردی	۱۶
سوالات پژوهشی	۱۶
فرضیات اصلی	۱۶
فرضیات فرعی	۱۷
فصل سوم: مواد و روش ها	۱۸
مقدمه	۱۹
نوع طرح	۱۹
معیارهای قابل قبول	۲۰
جامعه آماری	۲۰
روش نمونه گیری	۲۱
حجم نمونه	۲۱
مکان و زمان انجام پژوهش	۲۱
متغیر های پژوهش	۲۲
روش جمع آوری اطلاعات	۲۳
روش گردآوری داده ها و ابزار آن	۲۴
روش تجزیه و تحلیل داده ها	۲۷

۲۷	محدودیت های و مشکلات اجرا
۲۸	فصل چهارم: یافته های پژوهش
۲۹	مقدمه
۳۰	الف) یافته های توصیفی
۴۵	ب) داده های استنباطی
۵۴	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۵۵	بحث و نتیجه گیری در مورد نتایج فرضیه ها به تفکیک
۶۲	بحث و نتیجه گیری در مورد نتایج فرضیه های جانبی
۶۵	نتیجه گیری
۶۷	پیشنهادات
۶۸	منابع فارسی
۶۹	منابع انگلیسی

فهرست جداول

عنوان

صفحه

جدول ۴-۱: شاخص های توصیفی نمرات رفتارهای خود مراقبتی به تفکیک جنسیت	۳۰
جدول ۴-۲: شاخص های توصیفی نمرات ارزش زمانی آینده به تفکیک جنسیت	۳۱
جدول ۴-۳: شاخص های توصیفی نمرات ارزش زمانی آینده به تفکیک جنسیت	۳۱
جدول ۴-۴: شاخص های توصیفی نمرات طرح ریزی برای آینده به تفکیک جنسیت	۳۲
جدول ۴-۵: شاخص های توصیفی نمرات رفتارهای خود مراقبتی به تفکیک سن	۳۲
جدول ۴-۶: شاخص توصیفی نمرات ارزش زمانی آینده به تفکیک سن	۳۳
جدول ۴-۷: شاخص توصیفی نمرات ارزش زمانی حال به تفکیک سن	۳۴
جدول ۴-۸: شاخص های توصیفی نمرات طرح ریزی برای آینده به تفکیک سن	۳۴
جدول ۴-۹: شاخص توصیفی نمرات رفتارهای خودمراقبتی به تفکیک مدت زمان ابتلا به بیماری	۳۵
جدول ۴-۱۰: شاخص توصیفی نمرات ارزش زمانی آینده به تفکیک مدت زمان ابتلا به بیماری	۳۶
جدول ۴-۱۱: شاخص های توصیفی نمرات ارزش زمانی حال به تفکیک مدت زمان ابتلا به بیماری	۳۷
جدول ۴-۱۲: شاخص های توصیفی نمرات طرح ریزی برای آینده به تفکیک مدت زمان ابتلا به بیماری	۳۸
جدول ۴-۱۳: شاخص های توصیفی نمرات رفتارهای خودمراقبتی به تفکیک میزان تحصیلات	۳۹
جدول ۴-۱۴: شاخص های توصیفی نمرات ارزش زمانی آینده به تفکیک میزان تحصیلات	۴۰
جدول ۴-۱۵: شاخص های توصیفی نمرات طرح ریزی برای آینده به تفکیک میزان تحصیلات	۴۱
جدول ۴-۱۶: شاخص های توصیفی نمرات ارزش زمانی حال به تفکیک میزان تحصیلات	۴۲
جدول ۴-۱۷: ضرایب همبستگی بین متغیرها	۴۵
جدول ۴-۱۸: ضرایب همبستگی چندگانه برای پیش بینی رفتار خودمراقبتی براساس ارزش زمانی آینده و طرح ریزی برای آینده	۴۶
جدول ۴-۱۹: نتایج تحلیل واریانس رگرسیون چند گانه برای پیش بینی رفتارهای خودمراقبتی	۴۷

- جدول ۴-۲۰: جدول کفایت حجم نمونه ۴۸
- جدول ۴-۲۱: نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام در پیش بینی رفتارهای خود مراقبتی ۴۹
- جدول ۴-۲۲: جدول کفایت حجم نمونه ۵۰
- جدول ۴-۲۳: جدول کفایت حجم نمونه ۵۱
- جداول آماری مربوط به سنجش پایایی پرسشنامه رفتارهای خود مراقبتی ۷۸
- جداول آماری مربوط به آلفای کرونباخ کل سوالات ۸۳
- جداول آماری مربوط به آلفای کرونباخ زیر مقیاس ارزش زمانی آینده ۸۷
- جداول آماری مربوط به آلفای کرونباخ زیر مقیاس ارزش زمانی حال ۸۹
- جداول آماری مربوط به آلفای کرونباخ زیر مقیاس طرح ریزی برای آینده ۹۱

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

- نمودار ۴-۱: نمودار فراوانی درصدی مدت زمان ابتلا به دیابت به تفکیک جنسیت..... ۴۳
- نمودار ۴-۲: نمودار فراوانی درصدی میزان تحصیلات به تفکیک جنسیت..... ۴۳
- نمودار ۴-۳: نمودار فراوانی درصدی میزان ابتلا به LDL بالا به تفکیک جنسیت..... ۴۴
- نمودار ۴-۴: نمودار فراوانی درصدی میزان ابتلا به BP بالا به تفکیک جنسیت..... ۴۴
- نمودار ستونی و نرمال بودن توزیع نمرات پرسشنامه رفتارهای خود مراقبتی..... ۸۰
- نمودار ستونی و نرمال بودن توزیع نمرات پرسشنامه افق زمانی..... ۸۶
- نمودار ستونی و نرمال بودن توزیع نمرات زیر مقیاس ارزش زمانی آینده..... ۸۸
- نمودار ستونی و نرمال بودن توزیع نمرات زیر مقیاس ارزش زمانی حال..... ۹۱
- نمودار ستونی و نرمال بودن توزیع نمرات زیر مقیاس طرح ریزی برای آینده..... ۹۳

فهرست ضمایم

مطالعات پایلوت

پرسشنامه دموگرافیک

پرسشنامه رفتارهای خود مراقبتی

پرسشنامه افق زمانی

منابع فارسی

- آناستازی (۱۳۷۶). *روان آزمایی*. ترجمه محمدنقی براهنی. تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- آندرثولی، کریکز و دیگران (۱۳۸۳). مبانی طب داخلی سیسیل ۲۰۰۴ *بیماری متابولیک و غدد*، ترجمه مدانی فرد و دیگران، تهران: انتشارات ارجمند.
- دلاور، علی. (۱۳۸۳). *احتمالات و آمار کاربردی در روان شناسی و علوم تربیتی*. چاپ نهم. تهران: انتشارات رشد.
- دنيس ، ال. کاسپر (۱۳۸۴). *اصول طب داخلی هاریسون* ۲۰۰۵. ترجمه مجتبی حسین زاده و یگران. تهران: انتشارات تیمورزاده.
- دیماثو، رایین (۱۳۷۸). *روان شناسی سلامت*. ترجمه کیانوش هاشمیان و دیگران. تهران: انتشارات سمت.
- رضایی کارگر، فیروز و دیگران. (۱۳۸۴). نوع شخصیت و پیروی از رژیم های توصیه شده درمان در بیماران دیابتی، *فصلنامه اندیشه و رفتار* سال یازدهم، شماره ۴، ۴۴۱-۴۴۸.
- سارافینو، ادوارد. پ. (۱۳۸۴). *روان شناسی سلامت*. ترجمه الهه میرزایی و دیگران. تهران: انتشارات رشد.
- کار. (۱۳۸۵). *روان شناسی مثبت*. ترجمه حسن پاشاشریفی و دیگران، تهران: انتشارات سخن.
- مسعودی علوی. نگین و دیگران. (۱۳۸۳). بررسی تجربیات بیماران مبتلا به دیابت قندی، تحقیقی کیفی از نوع تنوری پایه. *مجله پزشکی کوثر*. شماره ۹.
- مولوی، حسین. (۱۳۸۶). *راهنمای عملی SPSS 10-13-14 در علوم رفتاری*. اصفهان: انتشارات پویش اندیشه.

- Adili,F, et al .(2006). *Diabetes mellitus and its complications; molecular mechanisms, epidemiology, and clinical medicine* published: . New York, Academy of Sciences. . volume 1084
- Anastasia, G, et al. (2007). Change in expressive symptoms and Glycemic control in diabetes mellitus. *Baltimore psychosomatic Medicine*, 69(3):235.
- Anderson, J.B, et al. (2002). *Practical psychology for diabetes clinicians*. 2^d edition published by American Association of Diabetes.
- Andrea,C, et al.(2006).*Examining knowledgel attitudes and belifs about depression among lationo adults with type 2 diabetes*.the diabetes educator ,32(4) :603-613.
- Burant, C. (2006). Optimism / Pessimism as a mediator of social structural disparities, Effects on physical health and psychological well- being: A longitudinal study of hospitalized elders. *Case Western Reserve University*, 307p.
- Chan, Y. M. & Molassiotis, A. (1999). The relationship between diabetes knowledge and compliance among Chinese with non-insuling dependent diabetes mellitus in Hong Kong. *Journal of Advanced Nursing* , 30, 431-435.
- Chgun, D.A, et al. (2006). *The association of psychological factors, physical activity , neuropathy, and quality of life in type 2 diabetes*.
- Corsini, R. J. (1999). *The dictionary of psychology*. Philadelphia Brunner-Mazel.
- Dunning , T. (2003). *Care of people with diabetes, a mannual of nursing practice*. Blackwell publishing 2 nd edition.

- Farrell, S. (2000). The impact of stress, adherence, and cognitive errors on metabolic control in youths with type I diabetes. *The University of Wisconsin-Milwaukee*. 143P. AAT 9937339.
- Gregg, J.A, et al .(2007). Improve diabetes self – management through acceptance, mindfulness, and values: A randomized controlled trial . *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75(2):33-68.
- Hernandez, A. (1997). The development and pilot testing of the diabetes activities Questionnaire. *Applied Nursing Research*, 10 , 202 -211.
- Hisana & Aetsuko.(2001). Life style and attitude toward diabetic care:Analysis of questionnaire in diabetic patients. *Fukushima medical journal*, 51(4):309 -320.
- Hisanagaesuko. (2001). Lifestyle and Attitude toward diabetic care: *Analysis of Questionnaire Fukushima Medical Journal*, 51 (4):309-320.
- How can Psychology Help ? Available at :[www. APNS . com](http://www.APNS.com). Association of Psychologist of Nora Socotita..
- Johnson, J. (2002). Contribution of Dispositional optimism to self care behaviors Among Adults with type 2 diabetes. *West Virginia University* , 42(1): 104 -105.
- Keith Griffiths .(2006). The psychological burden of diabetes. Available at: www.ezee Health.com
- Kleinman , L. (2000). *The relationship between psychological factors and diabetes control*. University of Miami, 109p. AAT 9972928.
- Leonard E .(2004). Diabetes, Major Depression and functional Disability among U. S. adults. *Diabetes care*. 27: 421-428.
- Livnel, H. & Zrin, M.b.(2007).Reactions to diabetes and their relationship to time orientation. *International journal of rehabilitation Research*. 30 (2):127-136.

- Lloyd, C.E, et al. (1993). Psychosocial correlates of glycemic control: The Pittsburgh Epidemiology of Diabetes Complication (EDC) Study. *Diabetes Research and Clinical Practice*, 21 (2-3): 187-195.
- Lo, R. (1999). Correlates of expected success at adherence to health regimen of people with IDDM. *Journal of Advanced Nursing*, 30, 418-424.
- Lubkin, M.I, et al. (2006). *Chronic illness, impact and intervention*. 6th edition. Jones and Bartlett Publishers.
- Lustman, P.J, et al. (1998). Cognitive Behavioral Therapy for depression in type 2 Diabetes mellitus. *Annals of Internal Medicine*, 129(8): 613-621.
- Maryde Groot, et al.(2001).*Depression treatment and satisfaction in a multicultural sample of type 1 and type 2*. diabetic patients.
- Matthias, R, et al. (2002). The network of psychological variables in patients with diabetes and their importance for quality of life and metabolic control. *Diabetes Care*, 25 : 35-42.
- McCrod, E.C, et al . (1995). Beliefs and attitudes of person with diabetes. *FAM Med*, 27(4): 267-71.
- Mirjan .J Knol et al.,(2007).*Depressive symptoms in subjects with diagnosed and undiagnosed type 2 diabets*: psychological medicine 69:300-305.
- Nagel, K, et al. (2006). *Perceived barriers and effective strategists to diabetes self- management* , 54 (2): 151-8.
- Naomi, J.(2007). Happiness has no expiration Date. *The Saturday Evening post Indian Polis*, 279(2):662p.
- Paterson, B. & Thornes. (2000). Development evolution of expertise in diabetic self – management. *Clinical Nursing Research*, 9(11 , 19): 402.
- Peterson, C. (2000). Optimistic explanatory style and health. In J. Gillham(ed). *The science of optimism and hope*. Philadelphia , Templeton Foundation Press.

- Polzer,R.L. (2007). *African American and diabetes: spiritual role of the health care provider in self- management* , 30(2):164.
- Redman, K.B. (2004). *Patient self management of chronic disease* (the health care challenge).Jones and Bartlett providers publisher.
- Russel , G. & Toobert , D.J & Eillete , CD. (2001). Psychological barriers to diabetes self -management and quality of life , *Diabetes Spectrum*, 14 :44.
- Sarkar,U, et al. (2006). Is self – efficacy Associated with diabetes self - management across race/ etimicity and Health literacy. *Diabetes Care*, 29(4)237P.
- Skarbek ,E .(2006).*Psychological predictors of self – care Behaviors in type 2 diabetes Mellitus patients: Analysis of social support , self – efficacy , and depression.*
- Skinnner,T.C & Hampson, S.F. (2001). Personal models of Diabetes in Relation to self – care , well –Being , and Glycemic control. *Diabetes Care*, 24 : 828-833.
- Skovlund,se. et al.(2005). The diabetes attitudes wishes and needs (DAWN) program: A new Approach to improving out comes of diabetes care. Diabetes control Affected by attitude and communication. *Diabetes Spectrum*.18 (3):136-141.
- Smart, L.R. (2005). Positive Emotion and health :*Going Beyond The Negative Health Psychology Journal* , 24(4): 420 -422.
- Snoek,F. & Skinner,T.(2006). *Psychological aspects of diabetes management.* Medicine research,34(2): 61-62.
- Snyder , C. R. (2000). *Handbook of hope Or lando FL:* Academic Press.
- Stronberg,A,et al .(1999). Factors influencing patient compliance with therapeutic regimens in chronic heart failure. *Heart lung*, 28 , 334 -341.
- Taylor, C, et al. (2004). Social and cultural barriers to diabetes prevention in Oklahoma American Indian woman. *Preventive Care Disease*, 41(2).

- Vinter, R, et al. (2004). Obstacles which patient with type2 diabetes meet while adhering to the rapeutic regimenin every day life; qualitative study. *Creation Medical Journal*, 45: 630-636.
- Wenzel, J, et al. (2005). Plenty of sickness: description by African American Living in rural areas with type 2 diabetes. *The Diabetes Educator*, 31(1): 98-106.
- Wilde , G. (2001). Target Risk 2 : A new psychology of health and safety :what works, what doesn't and they... *Torentga PDF Publications, Available as ebook at < [http:// Psyc. Queensu . ca/faculty / wilde / wilde . html](http://Psyc. Queensu . ca/faculty / wilde / wilde . html)>*.
- Wilson, I. B, et al. (1995). Linking clinical variables with health related quality of life. *Journal of the American Medical Association*, 7213, 59-65.
- Wilson,D.H, et al .(2004). *Diabetes , depression and quality of life: A population study Diabetes care , 25(5): 1066 -1070.*

The Relationship between Expectationism and loyalty to Self-Care Behaviors in Type II Diabetes Patients

Abstract

Introduction: The attitude of chronic patients to present and future is one of important factors in their loyalty to remedial diets. The purpose of this study is to determine the relationship between Expectationism and Self-Care Behaviors in Type II Diabetes Patients.

Method: This is a descriptive cross-sectional study using convenient sampling which investigate expectationism and self-care behavior among 214 type II diabetics (30-55 years old) in Isfahan Glands and Metabolism Research Center.The Time Horizon Questionnaire and self-care Inventory were used.The data was analyzed by estimating correlation coefficient, multivariate regression and variance analysis.

Results: The results show that there was an increase in self-care behaviors when patients were paying more attention to future and future planning $(r = .67, r = .60, sig = 0)$. There was a negative and significant correlation between perceived value of present and loyalty to self-care behaviors $(r = -.43, sig = 0)$. Findings also indicate that there was a positive relationship between age with loyalty to self-care behaviors; and no significant correlation between gender, education, duration of disease with loyalty to self-care behaviors.

Conclusion: Perceived value of present and future can be affected by type II diabetes patients' loyalty to self-care behavior.

Key words: expectationism, self-care behavior, Type II diabetes

Isfahan University of Medical Sciences
Management & Medical in Formation Faculty
Health Humanity Sciences Center

Research Number
286129

Title

The Relationship between Expectationism and Loyalty to Self – Care
Behaviors in Type II Diabetes Patients

Researcher

Kourosch Namdari, Nezamoddin Ghasemi

Assistant

Marzieh ghoreyshian

Adviser

Masoud Amini

Approved

2007-11-09

Completed

2008- 03-13